

In de afgelopen maanden heb ik u meegenomen in de geschiedenis van het verzamelen van en het geven van namen aan planten. Dan is het een logische stap naar de namen van bolgewassen zelf. In de volgende serie van twaalf artikelen van De Wereldbol sta ik stil bij namen die leiden tot discussies en vragen. 'Waarom is het Hippeastrum en niet Amaryllis?' 'Waarom Zantedeschia in plaats van Calla?'

Tekst en foto: Peter Knippels

Massonia bifolia

Volgens mij zijn er op het gebied van de naamgeving van planten twee grote discussies. In de eerste plaats de eeuwige principiële discussie over de naam van een plant, met als bekendste voorbeeld Amaryllis versus Hippeastrum. De tweede discussie wordt veroorzaakt door de dames en heren taxonomen: de splitters en lumpers. Wat doen ze? Geslachten en soorten opsplitsen of samenvoegen.

In de jaren negentig van de 20e eeuw ben ik bestuurslid geweest van Succulenta, de Nederlands-Belgische Vereniging van Liefhebbers van Cactussen en andere Succulenten. Uit die tijd ken ik de termen splitters en lumpers. Hier leidde het samenvoegen of splitsen van soorten of geslachten tot fikse discussies. Janis Ruksans beschrijft de twee groepen erg mooi in zijn boek 'Buried Treasures': 'In het algemeen vallen de botanici in een van de twee groepen: je hebt de splitters, zij die tenderen naar het opsplitsen van planten in kleinere eenheden, en de lumpers, zij die neigen naar het samenvoegen van verschillende kleine eenheden in een groter concept met meer variatie.'

FRAAIE NAMEN

Mooie voorbeelden van het werk van splitters vind je in het werk van het Duitse echtpaar Ute en Dietrich Müller-Doblies. Zij hebben in de afgelopen decennia verschillende nieuwe geslachten geïntroduceerd, zoals Bokkeveldia, Namaquanula, Dewinterella en Gemmaria. Daarnaast hebben ze soorten beschreven

What's in a name?

of opgesplitst. Een voorbeeld van het opsplitsen van een bestaand soort is dat van Massonia tenella. Ze splitsen in 2010 M. tenella op in Massonia tenella en M. wittebergensis. Kenmerkend voor het werk van het echtpaar Müller-Doblies is dat ze soorten en geslachten onderscheiden op minimaal visueel waarneembare verschillen. Dat vraagt om een wederreactie van de lumpers. Het echtpaar Müller-Doblies introduceert in 1985 het geslacht Gemmeria. In 1994 voegt Deidre Snijman de Gemmeria-soorten toe aan Hessea. Eenzelfde lot vergaat het geslacht Bokkeveldia: de soorten van dit geslacht worden nu gerekend tot Strumaria. De Bokkeveldia soortnamen worden erkend als synoniem. Het echtpaar Müller-Doblies bedenkt de meeste mooie namen, alleen daarvoor al verdienen ze een prijs. Wat denkt u van Ornithogalum adseptentrionesvergatum?

VEEL SAMENVOEGEN

Naar mijn idee zitten we nu in het tijdperk van de lumpers, met name ingegeven door de waarde die wordt toegekend aan het gebruik van DNA om de verwantschap (en afstand) tussen geslachten en soorten te bepalen. Met deze taxonomische insteek worden 'objectief' meetbare criteria gebruikt om te bepalen of er sprake is van een apart soort of geslacht. Dit leidt tot

opzienbare resultaten. Zo wordt het geslacht Polyxena tot Lachenalia gerekend en Whiteheadia tot Massonia. Dit is te lezen in het artikel "A revised generic synopsis of Hyacinthaceae in sub-Saharan Africa, including new combinations and the new tribe Pseudoprosperaeae", van de hand van John Manning, Peter Goldblatt en Michael Fay uit 2004.

In hetzelfde artikel van Manning, Goldblatt en Fay worden Ornithogalum en nauw eraan verwante geslachten (samen de subfamilie Ornithogaloideae) onder handen genomen, met als resultaat dat soorten uit de geslachten Galtonia, Neopatersonia, Pseudogaltonia, Albuca en Dipcadi tot het geslacht Ornithogalum worden gerekend. In Bulletin nr 58 (2010) van The Indigenous Bulb Association of South Africa (IBSA) schrijft John Manning een uitgebreid artikel over de geschiedenis van de naamgeving van de subfamilie Ornithogaloideae. In dit artikel heroverweegt hij enkele samenvoegingen uit 2004. Hierover later meer.

Dat de wereld niet alleen bestaat uit lumpers zien wij bij Leucojum, dat in 2004 is opgedeeld naar Leucojum en Acis.

Met dank aan Johan van Scheepen en Saskia Bodegom van de KAVB voor hun inbreng in de totstandkoming van deze serie artikelen.